

Nota van Antwoord zienswijzen
Winningsplan Tietjerk

Versie 29 december 2021

Kenmerk: 21278429

Volg-nr.	Zienswijze-nr.	Onderdeel	Onderwerp
1			<i>Planmatig beheer</i>
1a	0005	Zienswijze	Indiener geeft aan dat de informatie die Vermilion geeft m.b.t. productie, niet overeen komt met de daarbij behorende grafieken.
		Antwoord	Het is de minister niet duidelijk waar de indiener op doelt. De productie van Vermilion is op nlog.nl overzichtelijk per put te controleren.
1b	0001, 0009	Zienswijze	Indiener stelt dat alle activiteiten moeten worden gestaakt, omdat de drinkwatervoorziening steeds meer gevaar loopt. De Vermilionlocatie Tietjerksteradeel 200 is gelegen binnen het grondwaterbeschermingsgebied van de grondwaterwinning Noardburgum en vraagt alleen daarom al buitengewone aandacht qua veiligheid.
		Antwoord	De minister merkt op mijnbouwactiviteiten alleen plaatsvinden wanneer dit veilig en verantwoord kan. De minister is zich ervan bewust dat de locatie TID-200 is gelegen in het grondwaterbeschermingsgebied Noardburgum. Het primaire uitgangspunt is dat verontreiniging moet worden voorkomen door een adequaat ontwerp van de put en monitoring van de integriteit gedurende de levensduur van de put. Voordat een bedrijf gas mag winnen, wordt beoordeeld of dit effect heeft op de waterhuishouding en naar milieueffecten. Met betrekking tot de winning van drinkwater is het belangrijk dat er geen lekkage uit de boorput plaatsvindt. Boorputten moet zo zijn aan gelegd dat de kans op lekkage wordt voorkomen en de risico's te beheersen zijn. Een boorput bestaat uit meerdere buizen in elkaar en heeft dus meerdere wanden. Hiermee wordt voorkomen dat dat als de binnenste buis lek raakt, het gas naar buiten kan lekken. Er zitten dan immers nog andere buizen omheen. Als de binnenste buis lek raakt, dan wordt dit snelesignaleerd en wordt de gaswinning stopgezet. Pas na het vervangen van de kapotte buis wordt de gasproductie weer voortgezet. Het SodM houdt toezicht op de aanleg van de boorput, op het onderhoud ervan en controleert op er geen lekkages zijn.
1c	0001, 0002, 0007	Zienswijze	Indiener 0001 stelt dat we van het gas af moeten en meer moeten inzetten op andere energiebronnen zoals windmolens, zonnepanelen, waterstof etc. Indiener 0002 vindt dat dat het geen juiste keuze is om in te zetten op het gebruik van fossiele brandstoffen. Indiener 0002 begrijpt dat we nog niet voldoende energie kunnen opwekken op een duurzame wijze, maar denkt dat het tekort aan energie zowel overheden, bedrijven en particulieren ertoe zal dwingen om hier grotere urgentie aan toe te kennen.
		Antwoord	Er is nog niet genoeg duurzame energie beschikbaar om aardgas te vervangen. Daarom heeft Nederland de komende jaren nog aardgas nodig. Mijnbouwbedrijven winnen aardgas uit meer dan tweehonderd kleine Nederlandse gasvelden op land en op zee. Deze kleine velden leveren een aanzienlijk deel van het aardgas dat Nederland verbruikt. In 2020 leverden de kleine gasvelden in

			<p>totaal 13,1 miljard m³ aardgas. De hoeveelheid gas die gewonnen wordt daalt jaarlijks terwijl het aardgasverbruik praktisch ongewijzigd blijft op circa 40 miljard m³ per jaar. Om de klimaatdoelen te halen, wordt het gebruik van fossiele brandstoffen, waaronder ook aardgas, stap voor stap afgebouwd. De overheid wil dat Nederland in 2050 een CO₂-vrij energiesysteem heeft. Er is tijd nodig om alle woningen aardgasvrij te maken en om oplossingen te verzinnen voor situaties waarin energiebesparing samen met elektriciteit uit duurzame bronnen niet volstaat. In deze overgangssituatie heeft aardgas de voorkeur boven steenkool en aardolie, omdat de uitstoot van broeikasgassen bij de verbranding van aardgas lager is. Naast eigen gaswinning importeert Nederland ook aardgas uit andere landen. Dit komt in gasvorm via pijpleidingen uit Noorwegen en Rusland, en in vloeibare vorm (Liquid Natural Gas) met schepen uit andere delen van de wereld. Geïmporteerd gas veroorzaakt meer uitstoot van broeikasgassen bij de gaswinning en bij het transport naar Nederland. Daarom wil de Rijksoverheid gas in eigen land blijven winnen als dat veilig kan. Dat levert bovendien werkgelegenheid op en maakt de Nederlandse energievoorziening minder afhankelijk van andere landen.</p>
1d	0007, 0009	Zienswijze	<p>Indiener geeft aan dat in het gebied ook drinkwatervoorraden liggen en er is een voor Friesland belangrijke locatie van waterbedrijf Vitens gevestigd. Het Rijks- en provinciaal beleid gaan uit van drinkwatervoorraden die de komende 100 jaar beschermd dienen te worden. Vanwege een toenemende vraag gaat Vitens zijn bebouwing en de drinkwaterproductie de komende tijd fors uitbreiden. Aan deze voor Friesland vitale functie zou in de risicoanalyse een zwaar gewicht moeten worden toegekend en met het beleid om drinkwatervoorraden te beschermen moet beter rekening worden gehouden.</p>
		Antwoord	<p>De minister is zich er terdege van bewust dat drinkwatervoorraden beschermd dienen te worden en volgt daarbij de beleidsprincipes zoals deze zijn vastgelegd in de Structuurvisie Ondergrond. De Structuurvisie Ondergrond stelt 'duurzaam, veilig en efficiënt gebruik van bodem en ondergrond, waarbij benutten en beschermen met elkaar in balans zijn'. In de Structuurvisie Ondergrond is aan de hand van dit principe aangegeven hoe afwegingen moeten worden gemaakt ten aanzien van de drinkwaterwinning in relatie tot mijnbouwactiviteiten. Hiermee wordt geborgd dat er ook in de toekomst voldoende ruimte is voor de winning van schoon grondwater voor de drinkwatervoorziening. De Structuurvisie Ondergrond is bindend voor het Rijk. Zie tevens de beantwoording van zienswijze 1b. De minister stelt op grond hiervan en de jarenlange praktijkervaring dat de winning van grondwater en gaswinning elkaar niet in de weg staan.</p>
		Conclusie	<p>Bovenstaande zienswijzen met betrekking tot planmatig beheer geven geen aanleiding om in het definitieve besluit wijzigingen aan te brengen ten opzichte van het ontwerp-instemmingsbesluit Tietjerk op dit onderdeel.</p>

2			<i>Bodemdaling</i>
2a	0001	Zienswijze	Indiener stelt dat de zeespiegel stijgt en dat we daarom alleen al bodemdaling moeten stoppen.
		Antwoord	De minister is zich bewust van het feit dat de zeespiegel stijgt. Dit onderwerp staat ook hoog op de politieke agenda. Internationaal en nationaal worden reeds afspraken gemaakt om de gevolgen van zeespiegelstijging zo veel als mogelijk te beperken. Het vraagstuk van stijging van de zeespiegel is aan de orde bij de gaswinningen onder de Waddenzee. De velden uit het winningsplan Tietjerk liggen onder land op afstand van de kust. De instemming van de minister ziet op de voortzetting van bestaande winning zonder significante extra bodemdaling. Voorzover er al een relatie tussen de bodemdaling en de zeespiegelstijging zou zijn, wordt deze niet veroorzaakt door dit besluit.
2b	0004	Zienswijze	Indiener stelt dat de uitgebrachte adviezen waarmee de minister instemt en voornemens is om de bestaande gaswinning uit de huidige gasvelden te verlengen tot en met 2030 zijn gebaseerd op aannames die alleen achteraf getoetst kunnen worden. Indiener is van mening dat eerst aangetoond dient te worden of de bodemdaling wel volgens vooraf aangegeven bodemdalingcijfers is verlopen. Daarnaast is volgens indiener nu de situatie anders aangezien de gasputten al grotendeels aan het einde van de leveringshoeveelheden zitten en er andere zettingsverschillen (bodemdaling cijfers) zullen gaan ontstaan.
		Antwoord	Een winningsplan beschrijft de verwachte winning in de toekomst en de daardoor te verwachte bodemdaling en bevat daarmee per definitie aannames die gedurende de winning gevolg worden. Daartoe moet Vermilion een meetplan indienen en periodiek bodemdalingmetingen doen. Deze gegevens zijn openbaar toegankelijk via de website https://www.nlog.nl/bodemdalingsmetingen . Op basis van de meetresultaten wordt gevolgd of de winning en de daardoor veroorzaakte bodemdalingseffecten verlopen zoals beschreven in het winningsplan. Als blijkt dat de bodemdaling sneller verloopt of in een ruimer gebied gemeten worden, worden passende maatregelen genomen. Het feit dat de productie uit de gasputten al grotendeels aan het einde van de leveringshoeveelheden zitten maakt niet dat er andere bodemdalingcijfers zullen gaan ontstaan dan in het verleden en nu is geprognoseerd.
2c	0004	Zienswijze	Indiener stelt dat de gasput(ten) al grotendeels aan het einde van de leveringshoeveelheden zitten en er andere zettingsverschillen zullen gaan ontstaan. Hierdoor is volgens indiener de kans op aardbevingen, zoals in Groningen reeds zijn opgetreden, zeker niet ondenkbaar. Daardoor zal alsnog schade kunnen ontstaan die groter kan zijn dan de schade ten gevolge van bodemdaling.
		Antwoord	De minister heeft is zijn besluit vastgesteld dat de gasvelden in het winningsplan worden geclassificeerd in de seismische risicocategorie 1. Dat is de laagste risicocategorie. In het winningsplan en bijbehorende bijlagen is beschreven en onderbouwd dat de kans op voelbare bevingen verwaarloosbaar is over de gehele levensduur van het gasveld. De minister benadrukt dat er tot op heden geen

			bevingen zijn geregistreerd in de Tietjerksteradeel of Suawoude voorkomens waaruit werd gewonnen. Dit is verklaard in door cohesie op het breukoppervlak. De vergelijking met de situatie rond het Groningengasveld en de schadesituatie is dan ook niet op zijn plaats.
2d	0005	Zienswijze	Indiener geeft aan dat de theoretische bodemdaling welke geschetst wordt in de grafieken figuur 1, en 2 van TNO in het gebied op sommige plaatsen nu al meer dan 15 cm is. TNO heeft het over 6 tot 8 cm nabij locatie Tietjerksteradeel-900. De verwachte bodemdaling welke Vermilion schetst zal volgens indiener dan ook zeer waarschijnlijk aan het eind van de vergunning (2030) ook meer zijn dan slechts enkele cm.
		Antwoord	De minister heeft in zijn besluit aangegeven dat in de toekomst nog enige bodemdaling is te verwachten die door winning in het verleden plaatsvond en dat die minder dan 5 cm zal bedragen op het diepste punt. De samengestelde uiteindelijke historisch en toekomstig voorspelde maximale bodemdaling als gevolg van gaswinning, dus exclusief de autonome bodemdaling bedraagt maximaal 24 cm waarbij het diepste punt boven het deelvoorkomen Tietjerksteradeel ligt. Dit is conform het nu nog vigerende winningsplan van 21 februari 2018 (kenmerk: DGETM-EO/18019912) waar de minister mee heeft ingestemd. De bodemdaling verloopt ook volgens de prognoses die in het verleden zijn gedaan. Er is geen reden om aan te nemen dat hierin wijzingen gaan plaatsvinden.
2e	0007	Zienswijze	Indiener stelt dat de huidige winning al tot een significante bodemdaling in het gebied heeft geleid en door na-ijling zal de bodemdaling nog groter worden. Dit heeft ingrijpende consequenties voor de fysieke omgeving en de waterhuishouding zoals <ul style="list-style-type: none"> • de regionale waterkeringen; • drooglegging van het gebied mede in relatie tot de gebiedsfuncties; • de afwatering van het gebied op de boezem (mede een wettelijke taak van de gemeente); • het aanpassen van (boezem)gemalen; • afname van bergingscapaciteit in het gebied; • hydrologische effecten waaronder verzilting van de ondergrond en verdroging van de hoge zandgronden.
		Antwoord	De minister heeft in zijn besluit vastgesteld dat de volgens het winningsplan (versie 5.1) nog te verwachten toekomstige samengestelde bodemdaling door verdere ontwikkeling van gaswinning waarbij de uiteindelijke totale bodemdaling maximaal 32 cm niet voldoende duidelijk blijkt dat de winning uit de nieuwe prospects niet tot aanzienlijke problemen leidt op het gebied van drooglegging, gevolgen voor kunstwerken, waterberging, grondwater, verdroging en verzilting. Om die reden heeft de minister ook besloten daarmee niet in te stemmen. De minister heeft aan de hand van de aanvulling (versie 5.3) van 9 juli 2021, vastgesteld dat in de toekomst nog enige bodemdaling is te verwachten die door winning in het verleden plaatsvond en dat die minder dan 5 cm zal bedragen op het diepste punt. Voortzetting van de huidige winning leidt niet tot significante extra bodemdaling. De samengestelde uiteindelijke historisch en toekomstig voorspelde maximale bodemdaling als gevolg van

			de voortzetting van de bestaande gaswinning bedraagt maximaal 24 cm waarbij het diepste punt boven het deelvoorkomen Tietjerksteradeel ligt. Dit valt (ruim) binnen het vigerende winningsplan waar de minister op 21 februari 2018 mee heeft ingestemd. De minister stemt ten aanzien van het aspect bodemdaling dus alleen in met alleen de voortzetting van de bestaande winning zoals uitgelicht in de aanvulling (versie 5.3) van 9 juli 2021. Daarbij zijn geen andere consequenties voor de fysieke omgeving en de waterhuishouding te verwachten dan reeds beoordeeld in het vigerende winningsplan.
2f	0007	Zienswijze	Indiener geeft aan dat in het gebied een groot aantal infrastructurele werken liggen die qua bodemdaling berekend zijn op het huidige winningsplan en niet op de extra bodemdaling van de verlengde gaswinning.
		Antwoord	Voor de verlengde gaswinning valt de bodemdalingsprognose (ruim) binnen de bodemdalingsprognose van de bestaande gaswinning. Er is op basis van het instemmingsbesluit geen sprake van significante extra bodemdaling. De infrastructurele werken zijn daarop berekend.
		Conclusie	Bovenstaande zienswijzen met betrekking tot bodemdaling geven geen aanleiding om in het definitieve besluit wijzigingen aan te brengen ten opzichte van het ontwerp-instemmingsbesluit.

3			<i>Bodemtrilling</i>
3a	0001	Zienswijze	Indiener stelt dat het gevaar voor aardbevingen toeneemt.
		Antwoord	De minister heeft op grond van de adviezen van TNO, SodM en de Mijnraad in zijn besluit vastgesteld dat bij voortzetting van de huidige winning de kans op aardbevingen niet groter wordt. De situatie blijft onveranderd ten opzichte van het thans vigerende besluit.
3b	0007	Zienswijze	De in het winningsplan opgenomen risicoanalyse sluit volgens indiener seismische activiteit voor een aantal deelvoorkomens niet uit (categorie 2). Dat in dit rekenmodel de gevolgen vanwege de bebouwingsdichtheid gering zijn, betekent niet dat er op individueel niveau geen grote gevolgen kunnen zijn. De inwoners van het gebied blijven zich daarom zorgen maken over de veiligheid van hun woonomgeving. Vanwege deze gevaarstelling willen de inwoners dat het voorzorgsbeginsel wordt toegepast en hebben zij liever geen schade in plaats van een beter geregelde schade-afhandeling.
		Antwoord	De minister heeft in zijn besluit vastgesteld dat de gasvelden in het winningsplan worden geclassificeerd in de seismische risicocategorie 1. Er is geen sprake van risicocategorie 2. Het is juist dat de indeling de SRA-methodiek geen individueel risico beschrijft. Uit de SRA-methodiek volgt dat er pas noodzaak tot het maken van een specifiek risicobeheersplan is bij indeling in categorie 3. De minister benadrukt dat er tot op heden geen bevingen zijn geregistreerd in de Tietjerksteradeel of Suawoude voorkomens waaruit werd gewonnen. Mochten er trillingen optreden, dan is Vermilion aansprakelijk voor de schade ten gevolge van deze trillingen. Als omwonenden een effect of schade ondervinden, dan kan dat gemeld worden bij de Commissie Mijnbouwschade.
3c	0005	Zienswijze	Indiener geeft aan dat verlenging van de vergunning meer risico's met zich meebrengen om het nog aanwezige gas met aanpassingen aan de bestaande putten en verlenging van de productieduur toch uit de grond te krijgen.
		Antwoord	Verlenging van de productie zal niet meer risico's met zich meebrengen. Voor winning van het nog aanwezige gas en de eventuele aanpassingen aan de bestaande putten gelden bestaande regels. De verlengde gaswinning gaat plaatsvinden onder dezelfde voorwaarden. Aanpassing van de putten moet worden gemeld, waarbij wordt getoetst aan bestaande regels in het Mijnbouwbesluit en de Mijnbouwregeling. Hierop wordt toezicht gehouden door SodM.
		Conclusie	Bovenstaande zienswijzen met betrekking tot bodemtrillingen geven geen aanleiding om in het definitieve besluit wijzigingen aan te brengen ten opzichte van het ontwerp-instemmingsbesluit.

4			<i>Schade door bodembeweging</i>
4a	0001, 0002, 0004	Zienswijze	Indiener hebben hun bedenkingen over de afhandeling van schade door trillingen.
		Antwoord	De minister heeft oog voor de afhandeling van mijnbouwschade. De minister heeft de Commissie Mijnbouwschade in het leven geroepen. De commissie helpt de burger en kleine bedrijven om schade aan gebouwen door mijnbouw vergoed te krijgen. Dit doet de commissie vanuit haar deskundigheid en haar onafhankelijkheid. De commissie doet onderzoek en geeft onafhankelijk en deskundig advies, bijvoorbeeld over hoe groot de schade is en of dit komt door mijnbouw. Het mijnbouwbedrijf volgt het advies en vergoedt de schade. In de praktijk wordt de bewijslast van de burger u overgenomen. De commissie bestaat uit vier leden die veel kennis over het onderwerp hebben en onafhankelijk zijn. Bij het maken van een advies krijgt de commissie hulp van deskundigen.
4b	0003	Zienswijze	Indiener voorziet in de toekomst schade in verband met de voorspelde bodemdaling. De oude boerderij waarin zij wonen heeft nl. een ingespoelde zandvoet als fundering voor de buitenmuren, verdere bodemdaling zou bouwkundige gebreken kunnen veroorzaken.
		Antwoord	De minister voorziet in de toekomst geen schade als gevolg van bodemdaling. Mocht er als gevolg van gaswinning onverhoopt wel schade optreden, dan kunnen bewoners zich wenden tot de Commissie Mijnbouwschade, het loket voor mijnbouwschade.
4c	0005	Zienswijze	Indiener geeft aan dat de gevolgen voor gebouwen bij enkele woningen in het gebied al zichtbaar zijn. Als gevolg van de huidige gaswinning zijn er al bij enkele woningen scheuren in de gevels ontstaan.
		Antwoord	De minister ziet dit niet direct als een zienswijze op de instemming met het winningsplan en verwijst volledigheidshalve wel naar de al eerder genoemde Commissie Mijnbouwschade. Zie ook de beantwoording van zienswijze 2b en 2e waarin wordt uitgelegd dat de bodemdaling niet meer wordt dan eerder reeds beoordeeld en mee ingestemd was.
4d	0006	Zienswijze	Het is voor indiener niet acceptabel als er schade/problemen ontstaan ten gevolge van gaswinning in haar woongebied. Enerzijds wil indiener niet blootgesteld worden aan de gevaren en stress die dit oplevert, anderzijds heeft de afhandeling van de schade in Groningen laten zien dat dit niet voortvarend wordt opgepakt en de bewoners daarvan de dupe zijn.
		Antwoord	Zowel de gasvelden en de door gaswinning verwachte gevolgen van de gasvelden uit het winningsplan Tietjerk zijn onvergelijkbaar met de gaswinning uit het grote Groningenveld. De in Groningen ontstane schade en de problemen bij de afhandeling daarvan hebben ertoe geleid dat de schadeafhandeling nu anders georganiseerd is. Zie antwoord bij zienswijze 4a.
		Conclusie	Bovenstaande zienswijzen met betrekking tot schade door bodembeweging geven geen aanleiding om in het definitieve besluit wijzigingen aan te brengen ten opzichte van het ontwerp-instemmingsbesluit.

5			<i>Natuur en milieu</i>
5a	0009	Zienswijze	Indiener stelt dat wordt aangegeven dat fracken niet zal worden toegepast op bestaande putten, Echter wettelijk gezien mag het wel. Hoe wordt hierop toegezien? Indiener is van mening dat binnen het grondwaterbeschermingsgebied van de waterwinning geen fracking mag worden toegestaan, zeker niet op de sterk verouderde putten, gelet op het belang van de drinkwatervoorziening.
		Antwoord	De minister merkt op dat het winningsplan waar mee wordt ingestemd niet ziet op het uitvoeren van hydraulische stimulatie (fracken). Indien Vermilion wil fracken zal het winningsplan daarop moeten worden aangepast en zal de minister daar een overwogen besluit over moeten nemen.
5b	0009	Zienswijze	Indiener gaat ervan uit dat er uiteindelijk steeds meer formatiewater mee geproduceerd gaat worden dat tijdelijk opgeslagen moet worden en daarna per as afgevoerd, In het ontwerpbesluit dient meer aandacht te worden besteed aan de eisen die aan deze opslag worden gesteld in het kader van de grondwaterbescherming. Meer in zijn algemeenheid is het indiener onduidelijk of voor de activiteiten in de bodem en aan maaiveld ook een ontheffing zal moeten worden afgegeven door de provincie Fryslân in het kader van de Provinciale milieuverordening inzake het onderdeel grondwaterbescherming.
		Antwoord	De bovengrondse afvoer van productiewater is geen onderwerp waar een besluit omtrent een winningsplan op ziet. Dit wordt in de omgevingsvergunning milieu geregeld, waarbij bv de opslag van formatiewater en het aantal vervoersbewegingen kan worden gereguleerd.
5c	0009	Zienswijze	Indiener geeft aan dat er sprake is van een reeds bestaande verontreiniging van het grondwater veroorzaakt door de gaswinning. De vergunning wordt nu verlengd tot 2030. Indiener stelt dat als in de toekomst blijkt, dat het grondwater, dat wordt gebruikt voor de productie van drinkwater, is verontreinigd door de gaswinning, dan wil indiener de extra kosten voor het opruimen van deze verontreiniging vergoed hebben.
		Antwoord	Als blijkt dat een bodemverontreiniging aanwezig is, dan is de veroorzaker of diens rechtsopvolger verantwoordelijk voor het ongedaan maken van de verontreiniging dat is geregeld in de Wet bodembescherming en dus geen onderwerp waar het besluit omtrent een winningsplan op ziet. Extra kosten die derden moeten maken voor bv de waterwinning moeten middels een civiele procedure op de veroorzaker of diens rechtsopvolger worden verhaald.
5d	0009	Zienswijze	Indiener geeft aan dat gezien het voornemen de gaswinning 2030 te beëindigen, de indiener van mening is dat er een ontmantelings-/opruimingsplan dient te worden opgesteld, waarin wordt aangegeven hoe de locatie schoon wordt achtergelaten om te voorkomen dat eventuele grondwaterverontreiniging zich richting waterwinning verspreidt.

		Antwoord	Een mijnbouwbedrijf dat stopt met de winning van gas en/of olie is in het kader van de Mijnbouwwet verplicht een verwijderingsplan in te dienen waarin hij aangeeft hoe de locatie wordt achtergelaten, welke werkzaamheden worden uitgevoerd, hoe de afvalstoffen worden verwerkt etc. Het principe is dat de locatie schoon wordt opgeleverd. De termijnen waarbinnen dergelijke plannen moeten worden ingediend zijn vastgelegd in de wet en geen onderdeel van het instemmingsbesluit op het winningsplan.
5e	0010	Zienswijze	Indiener geeft aan dat er iets over het hoofd wordt gezien, namelijk de pompkosten en landschappelijke inrichting gedurende 2000 jaar. Tijdens de winning en misschien even daarna kan het waterschap onkosten indienen volgens indiener. Indiener stelt dat we op zeeniveau zitten en moeten water door de bodemdaling extra omhoog pompen. Indiener stelt dat we misschien het landschap moeten aanpassen en de drinkwatervoorziening zal door het kwelwater duurder zijn. Die kosten zijn wel 2000 jaar voor de burgers en behoren voor de exploitanten te zijn. Indiener ziet geen fonds dat die kosten kan dekken. De exploitanten zouden ook de bodem vooraf ruim voldoende kunnen verhogen.
		Antwoord	De Minister constateert dat de indiener de taak van het waterschap beschrijft. Kostenverhaal door het waterschap is voor een mijnbouwbedrijf niet anders geregeld dan voor andere (economische) activiteiten zoals landbouw en recreatie die door het waterschap gefaciliteerd worden. Kostenverhaal vindt plaats op grond van Burgerlijk Wetboek 6:167 en is geen onderdeel van het besluit omtrent instemming met een winningsplan.
		Conclusie	Bovenstaande zienswijzen met betrekking tot natuur en milieu geven geen aanleiding om in het definitieve besluit wijzigingen aan te brengen ten opzichte van het ontwerp-instemmingsbesluit.

6			<i>Overig</i>
6a	0008	zienswijze	Indiener stelt dat de minister in meerdere communicatiemiddelen naar de burger toe rept over bestaande gaswinning, zoals bijvoorbeeld in het document en flyer2 over de kennisgeving HAH ontwerp-instemmingsbesluit WP Tietjerk. Indiener zegt dat dit pertinent incorrect is. Het document "aanvulling Winningsplan Tietjerk versie 5.3" van 9 Juli meldt in Tabel 2-1 dat Vermilion voornemens is het voorkomen Suawoude in 2022 en 2023 middels nieuwe putten en boringen te exploiteren. Het gebruik van de term van "bestaande gaswinning" is daarom feitelijk onjuist, omdat er sinds 1998, 2006 en 2011 geen gas meer is gewonnen uit deze voorkomens.
		Antwoord	De minister verwijst naar bestaande eerder vergunde gaswinning. De ontwikkelingen Suawoude kunnen niet meer worden dan waarmee eerder reeds is ingestemd. Het betreft dus een bestaande vergunde winning waarvan de termijn wordt verlengd.
6b	0008	Zienswijze	Indiener stelt dat documenten die de minister inzichtelijk maakt aan haar burgers middels websites als nlog.nl en mijnbouwvergunningen.nl niet altijd worden opgesteld met doorzoekbare tekst"

			Dit geldt volgens indiener voor documenten gepubliceerd door het ministerie maar ook voor documenten die zijn aangeleverd door Vermilion. Zo zijn in het document 200731 Verzoek tot instemming WP Tietjerk (PUBLIEK) (GELAKT).pdf 3 alleen maar de eerste 100 pagina's doorzoekbaar. De resterende 144 pagina's met de feitelijke onderbouwing van het gehele plan, waarop ook v5.3 is gestoeld, zijn onmogelijk te doorzoeken op feiten die onderliggend zijn aan dit plan. Indiener eist minimaal 1 maand meer tijd om de onderbouwing van versie 5.1 tot haar te kunnen nemen, daar dit plan en de versies hier (inclusief 5.3) hierop gebaseerd zijn. Indiener zal op 4 Januari 2022 een additionele zienswijze naar de minister doen toekomen op eventuele additionele inhoudelijkheden. Indiener eist dat er tot die tijd geen definitief besluit kan worden genomen over dit ontwerp-instemmingsbesluit.
		Antwoord	De minister merkt op dat documenten die op de website mijnbouwvergunningen worden geplaatst over het algemeen gemakkelijk doorzoekbaar zijn. De minister vraagt de operators ook de aanvraag voor instemming met een winningsplan zo aan te leveren. Het kan echter wel eens voorkomen dat een document een bug bevat die het doorzoeken van dat document bemoeilijkt. Dat is een ict-probleem. De minister stelt alles in het werk om documenten op haar website zo toegankelijk mogelijk te maken. De minister zal de eis van indiener om besluitvorming uit te stellen, niet inwilligen. Indiener heeft immers tijdens de eventuele beroepsperiode nog voldoende tijd om nog argumenten aan te voeren. Bovendien heeft een medewerker van EZK het bewuste document doorzocht op verschillende woorden en woordcombinatie. Gebleken is dat het door indiener aangehaalde document op alle pagina's doorzoekbaar was.
6c	0008	Zienswijze	Indiener stelt dat tijdens een door haar geïnitieerde bijeenkomst met Vermilion op 26 augustus 2021 Vermilion heeft verklaard, dat de winning in de gasvelden onder Suawoude is stilgelegd en ook niet zal worden hervat. Tijdens de voorlichtingsavond op 9 november kreeg men te horen dat wel degelijk hernieuwde gaswinning gaat plaatsvinden. Indiener wil graag vernemen wie hier nu de waarheid spreekt en mocht de minister dat zijn en niet Vermilion, dan is de zienswijze dat de winning onder Suawoude direct moet worden stil gelegd.
		Antwoord	De minister merkt op dat gaswinning een dynamisch proces is. Waar eerst kan worden besloten vanuit een bepaald veld of bepaalde put(ten) geen gas meer te winnen, kan bijvoorbeeld door marktomstandigheden enige tijd later een andere opvatting gelden die kan leiden tot het hervatten van de winning. Zolang de winningsvergunning en het winningsplan hierin voorziet en de integriteit van de putten dat toelaat zal de minister, zolang er geen andere bindende afspraken zijn gemaakt, dit in beginsel toestaan.
6d	0008	Zienswijze	Indiener stelt dat stilleggen van de gaswinning temeer aan de orde is omdat water aan- en afvoer verkeersbewegingen zullen veroorzaken op een infrastructuur die daar anno 2021 niet meer op berekend is. Het materieel is sinds de boring en productie anno 1965 en 1984 dermate verzwaard dat indiener een concreet plan wil van de exploitant hoe er zal worden omgegaan met de bestaande

			minimale infrastructuur (die sindsdien niet is veranderd) in haar dorp en hoe er garanties kunnen worden gegeven over herstel bij eventuele schade tot aan 2030.
		Antwoord	De minister merkt op dat de lokale en regionale overheid verantwoordelijk is voor een infrastructuur die is berekend op zwaar wegverkeer zoals landbouwvervoer. Het vervoer van materieel voor mijnbouw is qua afmetingen en gewicht vergelijkbaar. Vanzelfsprekend dient een operator zich te houden aan de geldende regels met betrekking tot afmetingen en gewicht. Het eisen van een concreet plan daartoe van Vermilion maakt geen deel uit van het afwegingskader met betrekking een besluit over een winningsplan. De minister merkt ook hier op dat Vermilion aansprakelijk is voor eventuele schade.
6e	0008	Zienswijze	Indiener begrijpt niet waarom gaswinning in haar omgeving na 2030 niet meer mag plaatsvinden, maar tot 2030 wel zou mogen doorgaan. De argumenten tegen gaswinning zijn voor en na 2030 dezelfde. Welke garantie is er na 2030 en hoe kan indiener er op vertrouwen dat dit niet wederom stilzwijgend verlengd wordt.
		Antwoord	Zoals eerder al door de minister aangegeven is er nog niet genoeg duurzame energie beschikbaar om aardgas te vervangen. De minister merkt op dat instemming wordt verleend met verlenging tot en met 2030. Het is denkbaar dat Vermilion in 2030 of eerder een aanvraag indient om de bestaande gaswinning te verlengen of te wijzigen. Van stilzwijgend verlengen zal nimmer sprake zijn.
6f	0008	Zienswijze	Indiener vindt het noodzakelijk de naamgeving van de gasvelden neutraal te laten zijn en niet meer gebonden aan de naam van haar dorpen. De huidige naamgeving heeft een negatieve beeldvorming van Tietjerk en Suawoude tot gevolg. Indiener eist dat de voorkomens, winningsplannen, gerelateerde documentatie, links en vermeldingen op websites per direct niet meer naar de namen van haar dorpen te laten verwijzen. Laat de exploitant maar een geanonimiseerde code geven om toekomstige reputatieschade te beperken.
		Antwoord	De minister merkt op dat indiener een verzoek heeft aan Vermilion over de naamgeving van het winningsplan. Dergelijke verzoeken zijn eerder ingewilligd door de operator. In deze fase van de besluitvorming zou naamswijziging ertoe kunnen leiden dat omwonenden de publicatie van het definitieve besluit missen. Het wijzigen van de naam van een gasveld komt niet aan de orde bij de instemming of weigering van een winningsplan en de minister kan deze eis van indiener via een zienswijze dan ook niet inwilligen.
6g	0009	Zienswijze	Indiener stelt dat het plan is om de oude gasputten uit 1974 nog 10 jaar te gebruiken. Indiener vraagt zich af wat de levensduur van deze putten is en hoe wordt ervoor gezorgd dat putintegriteit te allen tijde is geborgd?
		Antwoord	De minister merkt op dat de ouderdom van een geboorde put niet maatgevend is voor de integriteit. De integriteit van een put omvat de mate waarin een put met of zonder gebreken adequaat kan

			functioneren zonder dat er schadelijke lekkage van putvloeistoffen naar de omgeving kan optreden die een risico voor mens en milieu kan vormen. Voor de borging van putintegriteit gebruiken de operators industrie standaarden of bedrijfseigen standaarden die in het zorgsysteem zijn verankerd. De operators gebruiken daarom in het zorgsysteem veelal een 'Well Integrity Management System' (WIMS). Het WIMS is een kapstok om een adequaat veiligheidsniveau te bereiken. SodM voert periodieke inspecties uit op het beheer van de integriteit van de putten. Zo wordt sterk vinger aan de pols gehouden dat de detectie van gebreken, het nemen van veiligheidsmaatregelen en het repareren van de gebreken tijdig plaats vindt.
6h	0009	Zienswijze	Indiener vraagt zich af of er een adequaat monitoringsprogramma voor de monitoring van oppervlaktewater en grondwaterkwaliteit is met het oog op het optreden van mogelijke verontreiniging? Indiener vraagt hoe het programma eruit ziet en wat de resultaten zijn tot nu toe? Indiener vraagt zich af of er ook monitoring op een grotere diepte dan 6 meter beneden maaiveld plaatsvindt in het gehele watervoerende pakket waaruit grondwater wordt onttrokken? Indiener vraagt ook of er voldoende coördinatie plaatsvindt tussen de verschillende bevoegde gezagen, ook gelet op reeds bestaande verontreiniging en hoe wordt indiener hierover geïnformeerd?
		Antwoord	De minister merkt op dat er geen onttrekking van grondwater door het mijnbouwbedrijf plaatsvindt. Bij iedere mijnbouwlocatie vindt een jaarlijkse monitoring van het grondwater plaats met het oog op het tijdig detecteren van een eventuele bodemverontreiniging als gevolg van bovengrondse handelingen. Monitoring van oppervlaktewater is geen verplichting, maar ook niet noodzakelijk. De resultaten van de grondwatermonitoring worden jaarlijks gepresenteerd aan SodM. Veranderingen door de tijd heen worden opgemerkt en indien nodig worden saneringsmaatregelen getroffen. Omwonenden worden niet geïnformeerd over de resultaten van de monitoring.
6i	0009	Zienswijze	Indiener stelt dat er plannen zijn om bestaande oude putten op andere plekken te voorzien van perforaties. Indiener vraagt zich af hoe veilig het is om met oude putten aanpassingen uit te voeren?
		Antwoord	De minister merkt op dat het winningsplan ziet op het aanpassen van bestaande putten. Indien dat aan de orde komt, moet hiervoor vier weken voor de aanvang van de werkzaamheden een Barmm melding bij de minister worden ingediend, om de milieuaspecten van de werkzaamheden te borgen. Daarnaast moet de operator bij SodM een werkplan indienen wat ziet op de veiligheidsaspecten van de werkzaamheden. SodM houdt hierbij rekening met de staat van de putten.
		Conclusie	Bovenstaande zienswijzen met betrekking geven geen aanleiding om in het definitieve besluit wijzigingen aan te brengen ten opzichte van het ontwerp-instemmingsbesluit.